

Remiss Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö

Diariernr: LI2025/00306

Centrum för AMP är en idéburen ideell organisation som levandegör offentliga platser för att skapa trygghet och minska brott. Vi skapar gemenskap och stärker platsens kollektiva förmåga genom att aktivera och bemanna platser sex dagar i veckan året runt. Platsaktiveringsarbetet är ett unikt samarbete mellan offentliga och privata aktörer, och genomförs enligt den evidensbaserade AMP-modellen (Affär Medborgare Plats). Organisationen grundades 2019 av branschorganisationerna Svensk Försäkring och Svensk Handel tillsammans med fastighetsbolagen AMF Fastigheter, Atrium Ljungberg, Humlegården Fastigheter och Vasakronan. AMP-modellen har sedan dess prövats i praktiken och uppvisat goda resultat när det kommer till trygghet och attraktivitet i offentliga rummet samt nöjda lokala samarbetspartners och finansiärer.

Centrum för AMP har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Centrum för AMP avstryker förslaget om att införa en lag om avgift för områdessamverkan.

Centrum för AMP tillstyrker förslaget om ett nationellt kunskapscentrum knutet till ett universitet.

Sammanfattning av utredningens förslag

Utredningen ger en relativt öppen definition av områdessamverkan i form av ett paraplybegrepp som omfattar olika former av samverkan på en plats eller i ett område, där flera olika aktörer med en gemensam plan för långsiktigt förbättringsarbete går samman för att, med gemensamma resurser, utveckla ett geografiskt avgränsat område.

Insatser som omfattas

Avgiften för områdessamverkan ska enligt förslaget syfta till att möjliggöra finansiering av insatser för att öka trygghet och attraktivitet i specifika områden. Dessa insatser kan inkludera följande områden

- Brottsförebyggande åtgärder – Områden med hög kriminalitet eller otrygghet kan behöva särskilda insatser, som bättre belysning, kameraövervakning eller ökad närvaro av ordningsvakter.
- Fysisk miljöförbättring – Förfallna eller eftersatta områden kan behöva renoveringar, städning, grönområden eller infrastrukturförbättringar.
- Stöd till lokalt näringsliv – Om en plats har sviktande handel eller service kan samverkan syfta till att stärka företagsklimatet och locka fler besökare.
- Social hållbarhet – Områden med sociala problem, såsom hög arbetslöshet eller segregation, kan behöva insatser för att stärka gemenskap och integration.

Vem kan initiera och hur ser finansieringen ut

Förslaget om obligatorisk avgift för områdessamverkan ska alltså enligt utredningen syfta till att skapa en stabil och långsiktig finansiering för gemensamma insatser som ökar trygghet och attraktivitet i specifika områden. Utredningen föreslår två huvudsakliga sätt att införa en sådan avgift:

1. **En fastighetsägariniterad avgift** där minst tre fastighetsägare tillsammans kan bilda en förening och ansöka hos kommunen om att införa en obligatorisk avgift för alla fastighetsägare inom ett avgränsat område. Kommunen prövar därefter ansökan för att

- säkerställa att lagens krav uppfylls och att avgiften inte blir orimligt betungande för någon enskild fastighetsägare. Avgiften får endast användas för områdets gemensamma bästa.
2. **Kommuninitierad avgift** där kommunen, baserat på en bedömning av områdets behov, kan besluta om att införa en obligatorisk avgift för områdessamverkan för alla fastighetsägare inom ett visst geografiskt område. Innan ett sådant beslut fattas ska kommunen försöka uppnå samma mål med mindre ingripande åtgärder.

Enligt förslaget är det således främst fastighetsägarna inom det definierade området som står för finansieringen av samverkansinsatserna för att öka trygghet och attraktivitet i området. Kommunen föreslås ha en tillsynsroll och ska ha möjlighet att avsluta avgiftsuttaget om det inte längre anses lämpligt eller effektivt.

Centrum för AMPs yttrande

Centrum för AMP bedriver redan idag trygghetsfrämjande verksamhet som täcker in samtliga insatsområden som föreslås ska omfattas av den obligatoriska avgiften. Föreningen vill understryka att verksamheten bedrivs för att komplettera det offentliga ansvar eller enskilda fastighetsägares insatser.

Med flerårig erfarenhet av att platsaktivera det offentliga rummet har Centrum för AMP stor kunskap om hur platser i städer kan användas för att öka tryggheten och sammanhållningen samtidigt som ett livskraftigt lokalt näringsliv skapas.

Föreningens synpunkter avgränsas till dem som relaterar till Centrum för AMPs modell och verksamhet.

Avgift för områdessamverkan

Centrum för AMP avstryker förslaget om att införa en avgift för områdessamverkan.

Förslaget innebär ett avsteg från den svenska modellen

Centrum för AMP menar att förslaget om obligatorisk avgift för områdessamverkan innebär ett betydande avsteg från den svenska modellen med långtgående offentligt ansvar för såväl allmänna platser som brottsförebyggande arbete. Förslaget lägger över ansvar och finansiering på privata aktörer.

För att en modell ska upplevas som legitim måste den utgöra ett komplement till det offentliga ansvaret, annars äventyras ytterst samhällskontraktet. Det är en av anledningarna till att AMP-modellen har utformats med respekt för just detta. Utgångspunkten för Centrum för AMP har varit att *inte* privatisera offentliga platser. I stället tillför AMP-modellen privata resurser för att möjliggöra bättre livsmiljö för alla.

Ömsesidig betalningsvilja ger effektivitetsvinster med bibehållet kommunalt ansvar

Centrum för AMP ifrågasätter att utredningen saknar en problematisering av förslaget att fastighetsägare ska finansiera insatser på mark som oftast torde ägas av kommuner. Detta trots att det, som framgår ovan, är en avvikande ordning. I det fastighetsägarinitierade förslaget föreslås dessutom att kommuner inte ska bidra med någon finansiering alls. När ömsesidiga vinningar uteblir blir det inte intressant att initiera områdessamverkan.

Centrum för AMP vill lyfta fram AMP-modellen som ett tydligt exempel på en modell som fungerar idag och där samfinansiering blir en vinna-vinna-situation. I Centrum för AMPs avtal regleras kommuners bidrag på så sätt att de står för hälften av grundfinansieringen av den lokala platsen. Därigenom motiveras näringslivet, såsom fastighetsägare, att finansiera insatser på mark de inte äger. För kommuners del går det samtidigt att motivera satsningen genom att varje skattekrona matchas med

en privat finansierad krona. Incitamenten för frivillig samverkan förstärks genom att AMP-modellen erbjuder kompletterande insatser av en neutral organisation snarare än att ersätta kommunens ansvar och drift. I Centrum för AMPs avtal med kommuner definieras tydligt geografiskt avgränsade platser och de möjligheter som organisationen har att arbeta med. På så vis ges föreningen en möjlighet, tillsammans med kommuner och andra lokala företrädare, att genomföra insatser som skapar tryggare och mer inkluderande platser.

Frivillighet och incitament efterfrågas

Den omständighet att Centrum för AMPs förespråkande av frivilliga lösningar betyder inte att vi anser att nuvarande ordning fungerar väl.

I en tid av osäker omvärld och där avstånden mellan människor ökar, är det offentliga rummet en viktig plats för att skapa möten, gemenskap och trygghet. Från med i år har regeringen satt följande nationella mål för stadsutveckling. *Sveriges städer ska utifrån sina förutsättningar utvecklas till levande, trygga och robusta livsmiljöer där människor trivs och vill vistas. Sverige ska vara ett föregångsland för hållbar utveckling av attraktiva städer.*

För att i praktiken uppnå målet krävs incitament. Det måste löna sig att på frivillig väg ta ett ansvar. Det bör gälla såväl fastighetsägare som kommuner, men också övrigt näringsliv. Därmed uppmuntras dessa aktörer att bidra till finansieringen och ett bättre samhälle.

Centrum för AMP har en modell som fungerar och har kapacitet att etablera sig i flera städer. Vi har dessutom nöjda finansiörer som består bland annat av fastighetsägare. Genom tydligare incitament för lokal finansiering skulle Centrum för AMPs verksamhet således kunna bidra ytterligare till att regeringens nationella mål för stadsutveckling faktiskt nås.

Förslag till andra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder

Ett nationellt kunskapscentrum

Centrum för AMP tillstyrker förslaget om ett nationellt kunskapscentrum knutet till ett universitet.

AMP-modellen baseras på både internationella teorier och erfarenheter som har anpassats till svenska förhållanden. Vi har byggt upp en gedigen kunskap efter att ha utvecklat AMP-modellen. Dessutom har vi drivit verksamheter på olika platser sedan 2021. Föreningen arbetar därtill fortlöpande med att kvalitetssäkra och vidareutveckla verksamheten. Centrum för AMP har tillsammans med det statliga forskningsinstitutet RISE tagit fram en uppföljningsmodell för att utvärdera verksamheten. På varje plats genomförs platsanalyser och upplevelseenkäter. Dessutom förs statistik över flöden och deltagare på aktiviteter och evenemang.

Eftersom föreningen är idéburen och ideell, delar Centrum för AMP gärna med sig av kunskap och data för att ytterligare öka kunskapen om den här typen av insatser.

Centrum för AMP

genom Helena Olsson, VD